

ተስፋይ ተምነዎ (ወዲ ተምኖ) መንደ?

ቀዳማይ ክፋል

“ስቕታ ወርቂዮ።” ንዝብል ሓሳባት ይቐበሎዮ። “ስቕታ፣ ኩሉ ግዜ ወርቂ ኣይከውንንዮ” ዝብል እምነት'ውን ኣለዎ። ስቕታ ምስባር ኣገዳሲ እዩ። እዚ ዓንቀጽ እዚ ክጽሕፈሉ ዝደለኹሉ ምክንያት፣ ስቕታ ንምስባር እዩ። ስቕታ፣ ቅልጡፍ ግብረ መልሲ ዘይምሃብዮ። ልክዕዮ፣ ንጉዳያት ግዜ ምሃብ፣ ዓፈልን ገፈልን ኣብ ምፍላይ ይሕግዝዮ።

ዘዕበየኒ ተመክሮን ባህሊን ህዝባዊ ግንባርዮ። ይኹን እምበር፣ ኣብዚ እዋን እዚ፣ ኣንጻር ታሪኽ ህዝቢ ኤርትራ ብሓፈሻ ኣንጻር ወርቃዊ ታሪኽ ህዝባዊ ግንባር ድማ ብፍላይ ሰፊሕ ዘመተ ኣብ ዝካየደሉ ዘሎ መድርኽ፣ ስቕታ ወርቂ ክኸውን ኣይኮነን። ይእከሎ!

ግዜ፣ ከም ሓይሊ እሳት፣ ንጨርቅን ወርቅን ይፈልይዮ። ዕድመ ዝረኸበ ሓሶት'ውን ንግዜኡ ዘየደናግር ኣይኮነን። ሓሳዊ ዘፋነዎ ወረ፣ ንግዜኡ ፈረሰኛ ኣየርክቦንዮ። ሰለዚ፣ ኣብ እዋኑን ኣብ ልክዑን መልሲ ምሃብ ኣገዳሲ ኮይኑ ይስመዓኒ።

ብታሪኽ ዝጠፈሹ ነዳያትን መጋበርያ ጸላእትን ናይ ሓሶት መሰኻኽር ኣብ ዝኹኑሉ እዋን፣ በትሪ ሓቂ ምልዓል ልክዕ ምርጫዮ ዝኸውን። ምክንያቱ፣ ነቶም ንጉዕዞ ህዝባዊ ቃልሲ ኤርትራ ብልክዕ ዘይፈለጥዎ፣ ንግዜኡ ከደናግር ይፍትን እዩ።

ታሪኽ ከም ዝምህረና፣ ሓደ ጸላኢ ንካልእ ወገን ክዕወተሉ ዝኸእል፣ ኣብ ልዕሊ ናይቲ ሕብረተሰብ ባህሊ፣ መንነትን ታሪኽን ከጥቅዕን ከፍርስን ምስ ዝኸእልዮ። መረጋገጺ ዓወቱ'ውን፣ በቲ ኣብ ልዕሊ እቲ ረቂቕ ክብርታት ዘውርዶ ስምብራት እዩ ዝጽብጸብ። ዝሓለፈ ስሳ ዓመት ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ዘግሃዶ ሓቂ፣ ኩናት ኣንጻር መንነትናን ታሪኽናንዮ ኔሩ። ብቐጥታን ብተዘዋውርን ብቃልዕን ሰወርን፣ ብዝጭበጥን ዘይጭበጥን ሜላታት፣ ታሪኽና ንምድምሳሰን መንነትና ንምዕናውን ዝከኣል ፈተነታት ክፍጽም ጸኒሑን ኣለዎን።

እቲ ብመጋበርያታት ዝካየድን ካብ ጸላኢ ንዕሱባት ዝወሃብን ተልእኾ ፍሉጥ እዩ። ቍንግግር ጸሊም ናይ ታሪኽ ነጥቢ ዘለዎም ሰባት ወትሩ ጸፋዕፋዕን ዓዘፍዘፍን ክብሉ ምርኣይ ንቡር እዩ። ርጉእ ኣእምሮ ስለ ዘይውንኑ ድማ፣ ኩሉ ግዜ ገላዩ ጸላእቲ ካብ ምዃን ኣይናገፉን እዮም። ጸሊም ታሪኽም ንምሕሳብ፣ ዘይወዓለን ዘይሓደረን ታሪኽ ምፍጣር ድማ፣ ሓደ ካብ ተግባራቶም ይኸውን። ንታሪኽ ህዝባዊ ግንባር ታርጓሕት ካብ ምግባር ድሕር ኣይብሉን። ረቂቕ መንፈስ ገድሊ፣ ሓያል፣ ሃብታም ባህልን ክብርታትን፣ ብዓቢኡ ድማ ውድባዊ ዕላማታት፣ መትከላት መስመርን ከህስሱን ክድምሱስን ይጽዕቱ። ዛጊት'ውን፣ በዘም ኣጸብዕ ኢድ ዘይመልኡ ብራርያታት፣ ነቲ ናይ ቃልሲ መገዲ፣ ዘይምስሉን ዘይሕብሩን ንምቕባእ፣ ነቲ ኣካይዳን መስመሩን ተመሊስካ ምድብዛዝን ካብኡ ሓሊፍካ ንምድምሳሰ ኩሉ ይኸውንዮ ዝተባህለ ዛንታት ክፈጥሩን ነታ ብደምን ኣዕጽምትን በራውር ጀጋኑና ዝተጨበጠት ናጽነትና ኣሕሊፎም ከህቡ፣ ዳግማይ ክድዓት ይፍጽሙ ኣለዉ።

እዚ ብጸላእትና ነዊሕ ዓመታት ዝተሓሰበሉን፣ ንመጋበርያታት ዝተዋህበ ዕዮ ዝኣንዮ። ኣብዚ ዕዮ እዚ ዝተኸትቡ፣ ሰብ ጸሊም ታሪኽ፣ ተበለጸትን ናይ ፖለቲካ ተጣላዕትንዮም። ብዝተማህዘ ጥፋሽ ታሪኽ፣ “ሓድነትን ስነትን ህዝቢ ኤርትራ ፈርከሽከሽ ይብል ዶ ይኸውን!” ካብ ዝብል ባዶ ሕልምታት ዝብገስዮ። እዚ ሕልምታት እዚ ሽቶኡ ንምውቃዕ፣ እዲድ ዘመተ ክካየድ ጸኒሑን ኣለዎን። ህዝባዊ ግንባር፣ ፍጥር ክብል ፍሉይ መለለዩዮ ዝውንን። ክልተ ግዜ ሓሲቡ ሓንሳብ ይልክዕ።

አዳቂቹን መርሚሩን ጉዳያት ይርእይ። ካብ ሃውጽን ታህዋኸን ርሒቆ፣ ርቱዕ ገምጋምን ውሳኔን ይህብ። በዚ ምልክትዚ፣ ወናኒ ሓያልን ረቂቕ ባህልን ዝኾነ ውድብ ክኸውን በቛዑ፣ ብርግጽውን፣ ኣብ ናይ ታሪኽ ጉዕዞታቱ፣ ምስ ዝነፈሰ ንፋስ ክነፈስ፣ ምስ ዝሃለለ ክጋልብ፣ ኣብ ተባህለን ተገብረን ሓሸውዮ ክኹድድ ኣይተራእየን። ኩሉ ግዜ ዘኹርዕ ሃብታም ታሪኽ ክውንን ዘኸአሎውን እዚ ባህሊ እዚዩ። “ቡሉጽ ሰብ፣ ብዛዕባ ሓሳባት ይዛረብ። ድኹም ሰብ ከኣ ብዛዕባ ሰባት ይዛረብ” ዝብል ሓቂ ኣሎ። ልክዕዩ።

ንውልቀ ሰባት ዕሽሽ ምባልን ናይ ሰቅታ መልሲ ምሃብን ከም ኣካይዳ ክንክተሎ ጸኒሕና ኢና። ነቶም ብናይ ሓሶት ዓፍራ ዝሕጸቡን ናይ ታሪኽ ሓጥኣን ዝኾኑ ሰባት፣ ንግዜኡ ዕድል ክንህብ ተራኢና ኢና። ስለዚ፣ ነዞም ቍንጣር ብልክዕ እንታይነቶም ንምቅላዕ እነሆ ብርዕይ ኣልዒለ። እዛ ብርዒ እዚኣ፣ ሓቀኛ መንነት፣ እንታይነት፣ ናይ ፖለቲካ ነዳያትን ብናይ ታሪኽ ደም ተሓታትን ሰባት ከተቃልዕያ።

ብመገዲ ካድራት ወያነ እናተሳሰዩን መምርሒ እናተሞህቡን ዓዘፍ ዘፍ ክብሉ ካብ ዝኸረሙ ሓደ፣ ተስፋይ ተምነዎዩ። እዚ ሰብ እዚ፣ ደቂ ዓዱን መተዓብይቱን ‘ብተስፋይ ዓዳኹ’ ኢና ንጽውዖ። ወዲ ጎደቦናዮ። ቅድሚ ናብ ገድሊ ምውጻእና፣ ብጮለ ኣፍዮ ዝፍለጥ። ኣብ ዘይፈልጦ ዓውዲ ክኹድድ፣ ብዘይፈልጦን ዘይወዓሎን ጉዳይ ዓዘፍዘፍ ክብል ይውዕል ከም ዝነበረ እዝክሮ።

ኣብዚ እዋን፣ “ኣብ ትሕቲ ዝኾነ ይኹን ኩነታት፣ ብዛዕባ ህዝቢ ኤርትራን ታሪኽ ብረታዊ ቃልስን ክትርኽ ሞራላውን ሕጋዊ መሰል ዮብሉን። ኩሉ ግዜ ናይ ሕልና ክሰሉ ኮይኑ ዝነበር ከዳዕዩ” ከመይን ስለምንታይ? ዝብል ሕቶ ክሰዕብ ባህርያዊዮ። ስለዚ፣ ነዚ ምቅላዕ ካብ መሰረቱ ክጅምሮዮ።

1 ተስፋይ ተምነዎ፣ እቲ ሸያጢ ብረት ሰዉእ!

ሰውራ ኤርትራ ሰፊሕ ባይታ ቃልሲዮ ፈጠሩ። ኣብቲ መኣዲ ቃልሲ ዝተጸምበርና ዜጋታት፣ ከም ኣብ ኩሉ ሕብረተሰባት ዓለም ዝንጸባረቕ ባህርያት፣ ዝተፈላለዩ ጠባያትን ልምድታትን ዝነበረና ዜጋታት ክንከውን ንቡር እዩ ኔሩ። እቶም ዝተፈላለዩ ጠባያትን ልምድታትን ዝነበረና ሰባት፣ ኣብ ሓደ መስመር ክንሰምር ነቲ ውድብ ከቢድ ስራሕን ሓያል መስርሕን ሓቲቱዎዮ።

ኣብቲ ከቢድ ናይ ቃልሲ ጉዕዞ፣ ዳርጋ ኩልና ተጋደልቲ፣ ዝነበረና ውልቃዊ ባህሪ ናብ ሓበራዊ ባህግታትን ሕልሚታትን ቀይርናዮ። ተጋደልቲ፣ ናጽነት ኤርትራ ጥራይ ኣብ ቅድሜና ነማዕዱ ዜጋታት ኳና ክንቃለስን ኩሉ ዓይነታት መስዋእቲ ክንኸፍልን ድልዎት ኔርና። በንጻሩ፣ ኣዝዮም ብኣጻብዕ ኢድ ዝቐጸሩ፣ ባህርያቶምን ልምድታቶምን ዘይቀየሩ፣ ብኸድዓትን ምስላምን ነቲ ጉዕዞ ዘቋርጹ ኣይነበሩን ማለት ኣይኮነን። ሓደ ካብዞም ከድዓት እዚኣቶም እምበኣር፣ ተስፋይ ተምነዎዮ።

ተስፋይ ተምነዎ፣ ኣብቲ ሰውራ ኤርትራ፣ ሓንሳብን ንሓዋሩን ክጠፍእ ዝተፈርደሉ መድርኽ ምዝላቕዮ ከዲዑና። ክድዓቱ፣ ንቡር ጥልመት ኣይነበረን። ተስፋይ ተምነዎ፣ ነታ ብደምን ኣዕጽምትን ብጸት ሰውኣት ንውንናን ልዕሊ ትንፋስና ንክናኸንና ዝነበርና ብረት ሰዉእ ተጋዳላይዮ ሰሪቐ፣ ከዲዑና። ዘይንቡር ክድዓት!

ዝኾነ ተቐላሳይ፣ ህይወት ገድሊ ምጽዋር ኣብ ዝስእነሉ፣ ነዛ ከዳኒት ዝባኑ ዝኾነት ኣንሳላ ሒዙ ናብ ጸላኢ ይኹን ናብ ሱዳን ክሰልም ከሎ፣ ነብሰ ስጋኡ ይግፈፍን ግንብንብን እዩ ዝብሎ ዝነበረ። ብረት

ሰው እ ተጋዳላይ ሒዝካ ምስላም ወይ ምኽዳዕ ዝሕሰብ ኣይነበረን። ተስፋይ ተምነዎ ግን፣ ብረት ተጋዳላይ ሒዙ ዝኸደዐ ሰብ'ዩ።

እቲ በደል እዚ ጥራይ ኣይኮነን። ልዕሊ ኹሉ፣ ኣብ መዝገብ ጸሊም ታሪኽ ብረታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ዝተሰነደ፣ ስርቅን ናይ ሕልናን ገበን እዩ ፈጸሙ። ተስፋይ ተምነዎ፣ እቲ በኹሪ ደምን ዓጽምን ተጋዳላይ ዝተኸፍለላ ብረት ገድሊ፣ ኣብ መሬት ሱዳን ብገንዘብ ዝሸጠ ሕሱር ሰራቂ እዩ። ወዲ ተምነዎ፣ እቲ ሓደን ብነውራምነቱ ዝፍለጥ፣ ስም ተጋዳላይ ዝበለላ ሸያጥ ብረት'ዩ። ካብ ከምዚ ዝአመሰ ኣመለኛ ሰብ፣ ኩሉ ዓይነት ገበናትን በደላትን ክፍጸም ምጽባይ ባህርያዊ እዩ።

ንምእኑ፣ ተስፋይ ተምኖ ከመይ ዝበለ ሰብ'ዩ? ኣበይ ተወሊዱ? ኣበይ ዓብዩ? ስድራቤታዊ፣ ማሕበራዊን ስነ ኣእምሮኣውን ኩነታቱ እንታይ ይመስል ኔሩ? ናይ ግዜ ቁልዕነቱ ኣመላት እንታይ ኔሮም? ዓዲ ብምንታይ ትፈልጦ?

ናይ ንእንስነት ግዜኡ ኣበየናይ ቦታን ከባብን ኣሕሊፍዎ? ዝንባሌታቱን ወልፍታቱን እንታይ ኔሮም? ብኸመይን ንምንታይ ዕላማን ናብ ገድሊ ወጺኡ? መጋድልቱ እንመን ነበሩ? ኣበይን ብመንን ተባሊሙ? ዓለምቱ ኣብ ልዕሊኡ እንታይ ኣጣምታ ነበሮም? ኣብ ሓደ ዓመት ዘይመልእ ናይ ቃልሲ ዕድመኡ እንታይ ዝብል ጥሙሕ ኣንጸባሪቐ? ኣብ ውግእ ከመይ ዓይነት ሰብ ኔሩ? መጋድልቱ ብኸመይ ንገልጸ? ታሪኹ ኣብ ብርጌድ 23 ከመይ ይመስል? ብሓንቲ መዓልቲ ምስኡ ዝተባለሙ ብጸትና፣ ኣዘዘቲ ብርጌድ ክበጽሑ ከለዉ፣ ስለምንታይ ንኮሚሳር ጋንታ ኣይበቅዕንዮ” ኢልናዮ?

“ወዲ ተምነዎ፣ ሓላፋነት ብስራሕን ተወፋይነትን ትርኩብ? ህጀም፣ ተደራገም፣ ቦምባታት ደርብይ፣ ቅድሚት መሪሕካ እቶ?” ዝበሎ ብጻይና መንዮ? ብፊራይ (መራሕ ብርጌድና፣ ብርጌድ 23 ነበር) ዘውጽኣሉ ሳን እንታይ ኔሩ? ካብ ሜዳ ከመይን ብኸመይን ገዲፉና? ምስ መን ከዲዑ? ብረቱ ንመን ሸይጥሉ? ናብ ጂዳ ብኸመይ ኣትዮ? እንታይ ይሰርሕ ኔሩ? ካልእን ዝቐጽል ዛንታ ህይወቱን ኣብ ዝሰዕብ ክፋላት ተኸታተሉኒ።

ይቐጽል.....